

**ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ АПАС МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
ӘЛМӘНДӘР АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ СОВЕТЫ**

КАРАРЫ

2021 ел, 9 август

№46

**Апас муниципаль районының Әлмәндәр авыл жирлеге депутаты статусы
турындагы нигезләмә хакында**

«Россия Федерациясендә жирле үзидәрә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 40 статьясы нигезендә Татарстан Республикасы Апас муниципаль районы Әлмәндәр авыл жирлеге Советы карар итте:

1. Апас муниципаль районының Әлмәндәр авыл жирлеге депутаты статусы турында кушымтада бирелгән Нигезләмәне расларга.

2. Түбәндәгеләрне үз көчләрен югалткан дип танырга:

Татарстан Республикасы Апас муниципаль районы Әлмәндәр авыл жирлеге Советының 2017 елның 7 августындагы 63 номерлы «Апас муниципаль районы Әлмәндәр авыл жирлеге Советы депутаты статусы турында Нигезләмә хакында»гы карары;

Татарстан Республикасы Апас муниципаль районы Әлмәндәр авыл жирлеге Советының 2018 елның 10 сентябрәндәге 107 номерлы " Татарстан Республикасы Апас муниципаль районы Әлмәндәр авыл жирлеге Советы депутаты статусы турында нигезләмәгә үзгәрешләр кертү хакында»гы карары;

Татарстан Республикасы Апас муниципаль районы Әлмәндәр авыл жирлеге Советын 2019 елның 11 апрелендәге 138 номерлы «Апас муниципаль районы Әлмәндәр авыл жирлеге Советы депутаты статусы турында нигезләмәгә үзгәрешләр кертү хакында»гы карары;

Татарстан Республикасы Апас муниципаль районы Әлмәндәр авыл жирлеге Советын 2019 елның 13 декабрәндәге 166 номерлы «Апас муниципаль районы Әлмәндәр авыл жирлеге Советы депутаты статусы турында нигезләмәгә үзгәрешләр кертү хакында»гы карары;

Татарстан Республикасы Апас муниципаль районы Әлмәндәр авыл жирлеге Советын 2020 елның 20 гыйнварындагы 173 номерлы «Апас муниципаль районы Әлмәндәр авыл жирлеге Советы депутаты статусы турында нигезләмәгә үзгәрешләр кертү хакында»гы карары;

Татарстан Республикасы Апас муниципаль районы Әлмәндәр авыл жирлеге Советын 2021 елның 3 мартындагы 28 номерлы «Апас муниципаль районы Әлмәндәр авыл жирлеге Советы депутаты статусы турында нигезләмәгә үзгәрешләр кертү хакында»гы карары;

Татарстан Республикасы Апас муниципаль районы Әлмәндәр авыл жирлеге Советының 2021 елның 14 апрелендәге 31 номерлы «Апас муниципаль районы Әлмәндәр авыл жирлеге Советы депутаты статусы турында нигезләмәгә үзгәрешләр кертү хакында»гы карары.

3. Әлеге карарны мәгълүмат стендларында, Татарстан Республикасының хокукый мәгълүматның рәсми порталында бастырып чыгарырга һәм жирлек бүлегендә Апас муниципаль районының рәсми сайтында урнаштырырга.

4. Әлеге карарның үтөлешен тикшереп торуну Әлмәндәр авыл жирлеге Башлыгы Жәләлиев Рамил Хәйдәр улына йөкләргә.

Әлмәндәр авыл жирлеге Башлыгы

Р. Х. Жәләлиев

**Апас муниципаль районының Өлмәндәр
авыл җирлеге депутаты статусы нигезләмәсе**

Статья 1. Татарстан Республикасы Апас муниципаль районының Өлмәндәр җирлеге Советы депутаты

Депутат - җирлекнең вәкилләккә органы - Татарстан Республикасы Апас муниципаль районының Өлмәт авыл җирлеге Советы әгъзасы (алга таба - Совет).

Статья 2. Депутатның вәкаләтләре чоры

Депутатның вәкаләтләре чоры Татарстан Республикасы Апас муниципаль районының Өлмәт авыл җирлеге Уставы (алга таба - җирлек уставы) белән билгеләнә.

Депутатның вәкаләтләре аны сайлаган көннән башлана һәм яңа чакырылыш җирле үзидарәсенә сайланулы органы эшли башлаган көннән туктатыла.

Статья 3. Депутат вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату

1. Депутатның вәкаләтләре түбәндәге очракларда вакытыннан алда туктатыла:

- 1) үлем;
- 2) үз теләгә белән отставка;
- 3) суд тарафыннан хокуктан файдалануга сәләтсез яисә хокуктан файдалану сәләте чикләнгән дип танылса;
- 4) суд тарафыннан хәбәрсез югалган дип танылса яисә вафат дип игълан ителсә;
- 5) аңа карата судның гаепләү карары законлы көченә керү;
- 6) Россия Федерациясеннән даими яшәү урынына чыгу;
- 7) Россия Федерациясе гражданлыгын йә чит ил гражданлыгын туктату - аның нигезендә чит ил гражданы җирле үзидарә органнарына сайланьрга, чит ил гражданлыгы (ярдәмгә алу) яисә чит ил гражданы яисә чит ил гражданы территориясендә даими яшәү хокукын раслаучы башка документ булырга хокуклы, аның нигезендә чит ил гражданы җирле үзидарә органнарына сайланьрга, чит ил гражданы яисә чит ил гражданы яисә Россия Федерациясенәң халыкара шартнамәсе нигезендә җирле үзидарә органнарына сайланьрга хокуклы булган чит ил гражданы яисә чит ил гражданының даими яшәү хокукын раслаучы башка документ булырга, әгәр Россия Федерациясенәң халыкара килешүендә башкасы каралмаган булса;
- 8) сайлаучылар тарафыннан туктату;
- 9) тиешле җирле үзидарә органы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату;
- 9.1) хәрби хезмәткә чакыру яисә аны алыштыра торган альтернатив граждан хезмәтенә юлламалар;
- 10) әлегә Федераль законда һәм башка федераль законнарда билгеләнгән башка очракларда.

2. Депутатның вәкаләтләре әлегә Федераль законда билгеләнгән чикләүләренә үтәмәгән очракта вакытыннан алда туктатыла.

3. Совет депутаты вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату турында Советның карары вәкаләтләренә вакытыннан алда туктату өчен нигез барлыкка килгән көннән алып 30 көннән дә соңга калмыйча кабул ителә, ә бу нигез Совет сессияләре арасында барлыкка килсә, - мондый нигез барлыкка килгән көннән соң өч айдан да соңга калмыйча.

Татарстан Республикасының югары вазыйфаи заты (Татарстан Республикасы дэүлэт хакимиятенәң югары башкарма органы житәкчесе) муниципаль берәмлек вәкиллекле органы депутатының вәкаләтләрен вақытыннан алда туктату турында гариза белән мөрәжәгать иткән очракта, вәкаләтләренә вақытыннан алда туктату өчен нигез барлыкка килгән көн әлеге гаризаны муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органына кәргән көн була.

Статья 4. Депутат таныклыклары һәм күкрәк билгеләре

1. Депутат аның Совет депутаты шәхесен һәм вәкаләтләрен раслаучы төп документы булган таныклыгына, шулай ук үз вәкаләтләре чоры дәвамында куллана торган күкрәк билгесенә ия.

2. Депутатның таныклыгы Татарстан Республикасы дэүлэт хакимияте органнарына, жирле үзидарә органнарына тоткарлыксыз йөрү, шулай ук, милек рәвешләренә бәйсез рәвештә, жирле бюджет акчалары исәбеннән тулысынча яисә өләшчә финанслана торган йә салымнар һәм мәжбүри түләүләр түләү буенча ташламаларга ия, йә жирле үзидарә органнарын гамәлгә куючылар сыйфатында булган оешмаларга тоткарлыксыз йөрү хокукын бирә торган документ булып тора.

5 Статья. Депутат тарафыннан үз вәкаләтләрен гамәлгә ашыру шартлары

1. Депутатка үз вәкаләтләрен тоткарлыксыз гамәлгә ашыру өчен шартлар тәэмин ителә.

2. Совет депутатлары үз вәкаләтләрен, кагыйдә буларак, даими нигездә башкармыйлар.

Депутат эшчәнлеген даими булмаган нигездә башкаручы, депутат эшчәнлеген төп эш урыны буенча хезмәт һәм хезмәт вазыйфаларын башкару белән бергә алып бара, устав белән билгеләнгән очрактардан тыш.

3. Совет депутаты үз вәкаләтләрен даими нигездә гамәлгә ашыру өчен даими рәвештә эш урынын (вазыйфасын) саклап калу гарантияләне, аның дәвамлылыгы Татарстан Республикасы законы нигезендә жирлек уставы белән билгеләнә һәм тулаем алганда аена ике һәм аннан да күбрәк эш көне төзи алмый.

4. Совет депутаты «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән очрактардан тыш, башка муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы депутаты яисә башка муниципаль берәмлекнең сайланулы вазыйфаи заты вәкаләтләрен бер үк вақытта башкара алмый.

5. Депутатларның, жирле үзидарәнең сайланулы органнары әгъзаларының, жирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи затларының аларны жинаять яисә административ жаваплылыкка тартканда, аларны тоткарлаганда, кулга алганда, тентүдә, сорау алганда, аларның жинаять-процессуаль һәм административ-процессуаль гамәлләренә карата башка жинаять-процессуаль һәм административ-процессуаль гамәлләр кылуда хокуклары гарантияләре, шулай ук депутатларга, жирле үзидарәнең сайланулы органнары әгъзаларына, алар биләгән торак һәм (яисә) хезмәт урыны, аларның багажы, шәхси һәм хезмәт транспорт чаралары белән шөгыйльләнгәнчә жирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи затларына карата оператив-эзләнү чаралары үткәрелгәндә, аларга караган документлар белән исәпкә алынганда федераль законнар белән билгеләнә.

6. Депутат, жирле үзидарәнең сайланулы органы әгъзасы, жирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи заты әйтелгән фикер, тавыш биргәндә чагылдырылган позиция һәм депутат, жирле үзидарәнең сайланулы органы әгъзасы, жирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи заты статусына туры килә торган башка гамәлләр, шул исәптән аларның вәкаләтләре чоры тәмамланганнан соң, жинаять яисә административ жаваплылыкка тартыла алмый. Әлеге нигезләмә жирле үзидарәнең сайланулы органы депутаты, әгъзасы, жирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи заты тарафыннан халык алдында

кимсетүләр, яла ягу яисә федераль законда каралган башка хокук бозуларга жибәрелгән очрақларга кагылмый.

Статья 6. Депутатның эшчәнлеге

1. Депутат эшчәнлеге рәвешләренә түбәндәгеләр керә:

- а) Совет утырышларында катнашу;
- б) даими һәм вакытлы комиссияләр, Советның эш төркемнәре эшендә катнашу;
- в) район Советы карарлары проектларын кертү;
- г) депутат гарызнамәсен кертү;
- д) дәүләт хакимияте органнарына, жирле үзидарә органнарына, ижтимагый берләшмәләргә һәм аларның вазыйфаи затларына тәкъдимнәр кертү;
- е) депутат мөрәжәгатен жибәрү;
- ж) сайлаучылар белән эш алып бару;
- з) фракцияләр һәм Советта башка депутат берләшмәләре эшендә катнашу.

2. Депутатның эшчәнлеге шулай ук федераль законнарда, Татарстан Республикасы Конституциясендә, Татарстан Республикасының башка законнарында каралган башка рәвешләрдә гамәлгә ашырылырга мөмкин.

7 Статья. Депутатның сайлаучылар белән үзара мөнәсәбәте

1. Депутат сайлау округы сайлаучылары, шулай ук предприятиеләр, оешмалар, дәүләт һәм башка органнар коллективлары белән элемтәдә тора.

2. Депутат сайлаучылар мөрәжәгатен карый, гражданны кабул итә, дәүләт хакимиятенә тиешле органнарына, жирле үзидарә органнарына һәм ижтимагый берләшмәләргә тәкъдимнәр кертә, шулай ук аена кимендә бер тапкыр сайлаучыларны кабул итә.

3. Депутат сайлаучыларга алар белән очрашулар вакытында, шулай ук масса күләм мәгълүмат чаралары аша үз эшчәнлеге турында мәгълүмат бирә.

Депутатның сайлаучылар белән очрашулары биналарда, махсус билгеләнгән урыннарда, шулай ук йорт эчендәге территорияләрдә уздырыла. Бу очракта аларны үткөрү тормыш-яшәешне тәмин итү, транспорт яисә социаль инфраструктура, элемент объектлары эшчәнлеге бозылуга, жәяүлеләр һәм (яисә) транспорт чаралары хәрәкәтенә комачаулар булдыруга йә гражданның торак урыннарына яисә транспорт яисә социаль инфраструктура объектларына керүенә китермәскә тиеш.

Жирлекнең жирле үзидарә органнары депутатларның сайлаучылар белән очрашуларын уздыру өчен махсус бирелгән урыннарны билгелиләр, шулай ук жирле үзидарә органнары депутатларның сайлаучылар белән очрашуларын уздыру өчен бирелә торган биналарның исемлеген һәм аларны бирү тәртибен билгелиләр.

Депутатның гавами чара рәвешендә сайлаучылар белән очрашулары жыелышлар, митинглар, демонстрацияләр, урам йөрешләре һәм пикетлар турындагы Россия Федерациясе законнары нигезендә үткөрелә.

4. Депутат сайлаучыларның хокукларын, ирекләрен һәм законлы мәнфәгатьләрен тәмин итү чараларын күрә:

- алардан кергән тәкъдимнәрне, шикәятләрен карый, үз вәкаләтләре чикләрендә аларда булган мәсьәләләрен дәрәс хәл итүгә булыша;

- гражданны кабул итә;

- ижтимагый фикерне өйрәнә һәм кирәк була калса, тиешле дәүләт хакимияте органнарына, жирле үзидарә органнарына тәкъдимнәр кертә.

Статья 8. Депутат этикасы кагыйдәләрен депутат буларак үтәү

1. Депутат депутат этикасы кагыйдәләрен үтәргә тиеш:

- 1) Советта билгеләнгән гавами чыгышлар кагыйдәләрен үтәргә;

2) депутат эшчәнлегенә бәйле булмаган максатларда конфиденциаль характердагы белешмәләргә кертелгән, депутат вазыйфаларын үтәүгә бәйле рәвештә аңа мәгълүм булган белешмәләргә фаш итмәскә һәм файдаланмаска;

3) шәхсән яисә якин туганнарына кагылышлы мәсьәләләргә хәл иткәндә жирле үзидарә органнары, оешмалар, вазыйфаи затлар, муниципаль хезмәткәрләр һәм граждандар эшчәнлегенә йогынты ясау өчен депутат статусыннан файдаланмаска;

4) депутат бурычларын объектив башкаруда шик тудырырлык үз-үзеңне тотыштан тыелырга, шулай ук аның абруена яисә Совет абруена зыян китерергә сәләтле конфликтлы хәлләрдән качарга;

5) вазыйфаи бурычларны үтәгәндә мәнфәгатьләр конфликтна китерә торган яисә китерергә мөмкин булган шәхси кызыксынуы барлыкка килгәндә, муниципаль норматив хокукый актларда билгеләнгән тәртиптә хәбәр итәргә, шулай ук мондый конфликтны булдырмау яисә жайга салу чараларын күрергә тиеш.

2. Депутат этикасы бозылган очракта депутат үз-үзен тотышы турындагы мәсьәлә Совет кушуы буенча тиешле комиссия тарафыннан карала.

9. Статья. Депутатның Совет, Совет комиссияләре эшендә катнашуы

1. Депутат Совет утырышларында шәхсән үзе катнаша.

2. Депутат Совет утырышын уздыру вакыты һәм урыны, карауга кертелә торган мәсьәләләр турында вакытында хәбәр итә, шулай ук Советның регламенты нигезендә әлеге мәсьәләләр буенча барлык кирәкле материалларны ала.

Совет утырышында катнашу мөмкин булмаганда, депутат бу хакта алдан ук Совет аппаратына хәбәр итә.

3. Депутат түбәндәгеләргә хокукы:

1) комиссиядә һәм тиешле вазыйфаларга Советта сайларга һәм сайланырга;

2) Советка карау өчен мәсьәләләр тәкъдим итәргә;

3) Совет тарафыннан сайлана (билгеләнә торган, килештерелә торган) вазыйфаи затларны тәү мәсьәләләре буенча фикер әйтәргә;

4) хокук чыгару инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә Советның хокукый актлары проектларын кертәргә;

5) көн тәртибе, карау тәртибе һәм тикшерелә торган мәсьәләләрнең асылы, карарлар проектларына һәм Советның башка актларына тәэһмәләр кертү;

6) Совет утырышында теләсә кайсы органның яисә Совет карамагындагы вазыйфаи затның чираттан тыш хисабын яисә мәгълүматын тыңлау турында тәкъдимнәр кертәргә;

7) билгеләнгән тәртиптә фикер алышуларда катнашырга;

8) Совет утырышларында, аның фикеренчә, ижтимагый әһәмияткә ия граждандарның мөрәжәгатьләрен игълан итү;

9) үз тәкъдимнәреңне һәм тавыш бирү мотивларын нигезләп чыгыш ясарга, белешмәләр һәм аңлатмалар бирергә;

Совет утырышлары беркетмәләренең эчтәлегә белән танышырга.

4. Совет утырышында депутат әйткән тәкъдимнәр һәм искәрмәләр Советның тиешле комиссиясе тарафыннан карала һәм тикшерелә.

5. Депутат Совет комиссияләре эшендә шәхсән катнаша, комиссия әгъзасы булып тора, тәкъдимнәр кертә, карала торган мәсьәләләр һәм карарлар кабул итүдә катнаша.

6. Депутат үзе әгъзасы булмаган комиссияләр эшендә катнашырга, тәкъдимнәр кертәргә, карала торган мәсьәләләр буенча фикер алышуда һәм киңәш бирү тавышы хокукына ия карарлар кабул итүдә катнашырга мөмкин.

7. Депутат үз компетенцияләре чикләрендә Совет һәм аның комиссияләре йөкләмәләрен үтәргә тиеш.

8. Жәзаларны үтәү нәтижеләре турында депутат Советка яисә аның комиссиясенә хәбәр итә.

10 Статья. Депутатның бурычлары

1. Депутат бурычлы:

1) үз эшчәнлеген гамәлгә ашырганда Россия Федерациясе Конституциясен, федераль законнарны, Татарстан Республикасы Конституциясен, Татарстан Республикасы законнарын, жирлек Уставын, башка муниципаль хокукый актларны үтәргә;

2) гражданнарның хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен үтәүне һәм яклауны тәэмин итәргә;

3) даими рәвештә, айга кимендә бер тапкыр, сайлаучыларны кабул итәргә;

4) оештыру-хокукый рәвешенә бәйсез рәвештә гражданнарның, оешмаларның, ижтимагый берләшмәләренең, дәүләт хакимияте органнарының, жирле үзидарә органнарының мөрәжәгатьләрен үз вакытында карарга һәм аларга үз компетенциясе чикләрендә җавап бирергә;

5) очрашуларда турыдан-туры сайлаучылар алдында хисап тотарга, шулай ук үзләренең эшләре турында масса күләм мәгълүмат чаралары аша елына бер тапкырдан да ким булмаган мәгълүмат бирергә;

6) депутат вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйле чикләүләргә үтәргә;

7) дәүләт серен һәм закон белән саклана торган башка серне сакларга, шулай ук депутат вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйле рәвештә аңа мәгълүм булган гражданнарның шәхси тормышына, намусына һәм абруена кагылышлы белешмәләргә фаш итмәскә.

Депутат 2008 елның 25 декабреннән "Коррупциягә каршы торы турында" N 273-ФЗ Федераль законы һәм башка федераль законнар белән билгеләнгән чикләүләргә, тыюларны, бурычларны үтәргә тиеш. Депутатның, жирле үзидарәнең сайланулы органы әгъзасының, жирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи затының вәкаләтләре «Коррупциягә каршы көрәш турында» 2008 елның 25 декабрдәгә 273-ФЗ номерлы Федераль закон, «Дәүләт Вазыйфаларын биләүче затлар һәм башка затлар чыгымнарының аларның керемнәренә туры килүен контрольдә тоту турында» 2012 елның 3 декабрдәгә 230-ФЗ номерлы Федераль закон, «Аерым категориядәгә затларга Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында счетлар (кертәмнәр) ачуны һәм счетлары (кертәмнәре) булуны, акчалар һәм кыйммәтле әйберләр саклауны, чит ил финанс инструментларына ия булмауны тыю турында» 2013 елның 7 маендагы 79-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә вакытыннан алда туктатыла.

Авыл жирлегә депутаты муниципаль вазыйфасын биләүче һәм даими булмаган нигездә үз вәкаләтләрен гамәлгә ашыручы зат депутат булып сайланган, аңа вакантлы депутат мандатын тапшырган яисә даими нигездә вәкаләтләргә гамәлгә ашыру туктатылган көннән алып дүрт ай эчендә керемнәре, чыгымнары, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләргә турында белешмәләр тапшыра, шулай ук белешмәләр (хисап чоры) тапшыру елыннан алдагы һәр ел эчендә, 2012 елның 3 декабрдәгә 230-ФЗ номерлы Федераль законның 3 статьясындагы 1 өлешендә каралган алыш-бирешләрнең хисап чоры дэвамында башкарылган очракта, "Дәүләт вазыйфаларын биләүче затлар һәм аларның керемнәренә башка затлар чыгымнарының туры килүен тикшереп торы турында" дигән белешмә бирә. Хисап чоры дэвамында мондый килешүләр башкарылмаса, күрсәтелгән зат бу хакта "муниципаль вазыйфа яисә контракт буенча жирле администрация башлыгы вазыйфасын биләүгә дэгъва кылучы гражданнарның керемнәре, чыгымнары, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләргә турында мәгълүмат бирү тәртибе турында" 2017 елның Татарстан Республикасы Законның 2 статьясындагы 2 өлешендә каралган махсус мәгълүмат ресурсын кулланып хэбэр итү юлы белән Татарстан Республикасы Президентына хэбэр итә. , контракт буенча жирле администрация башлыгы вазыйфаларын биләүче йө жирле администрация башлыгы вазыйфаларын биләүче затлар исемлеген раслау турында " Татарстан Республикасы Законна кушымта нигезендә эшли. Хэбэрнамә, шулай ук белешмәләр (дәүләт

вазыйфаларын биләүче затлар һәм аларның керемнәренә башка затлар чыгымнарының туры килүен тикшереп торы турында" 2012 елның 3 декабрендәге 230-ФЗ номерлы Федераль законның 3 статьясындагы 1 өлешендә каралган алыш-бирешләрнең хисап чоры дәвамында башкарылган очракта) Татарстан Республикасы дәүләт граждан хезмәткәрләре керемнәре, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында белешмәләр тапшыру өчен билгеләнгән срокта бирелә.

Авыл җирлегә Советы депутаты муниципаль вазыйфасын биләүче һәм даими нигездә үз вәкаләтләрен башкаручы зат тарафыннан имзаланган кәгазь чыганактагы хәбәрнамәнең күчermәсе тиешле муниципаль районда (шәһәр округында) коррупция һәм башка хокук бозуларны профилактикалау эше өчен җаваплы вазыйфаи затка җибәрелә һәм законнар нигезендә сакланырга тиеш.

4. Депутат аңа федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, муниципаль берәмлек уставы һәм башка муниципаль хокукий актлар белән йөкләнгән башка бурычларны үти.

5. Муниципаль вазыйфаны биләүче зат (авыл җирлегә Советы депутатларының муниципаль вазыйфаларын биләүче һәм даими нигездә үз вәкаләтләрен гамәлгә ашыручы затлардан тыш) ел саен Татарстан Республикасы дәүләт граждан хезмәткәрләре тарафыннан керемнәр, мөлкәт һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләр турында белешмәләр тапшыру өчен билгеләнгән срокта түбәндәгеләрне тапшыра:

1) хисап чорында (1 гыйнвардан 31 декабрьгә кадәр) барлык чыганақлардан алынган керемнәре (акчалата бүләкләүне, пенсияләрне, пособиеләрне, башка түләүләрне дә кертеп) турында белешмәләр, шулай ук хисап чоры ахырына (31 декабрьгә) милек хокукындагы мөлкәте турында һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында белешмәләр;

2) хисап чорында (1 гыйнвардан 31 декабрьгә кадәр) алган хатынының (иренең) һәм балигы булмаган балаларының барлык чыганақлардан (хезмәт хакын, пенсияләрне, пособиеләрне, башка түләүләрне кертеп) керемнәре турында белешмәләр, шулай ук алар милек хокукында булган мөлкәт турында һәм хисап чоры ахырына (31 декабрьгә) торышы буенча мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында белешмәләр;

3) җир кишәрлегә, башка күчermәсез мөлкәт объекты, транспорт чарасы, кыйммәтле кәгазьләр (оешмаларның устав (тупланма) капиталларындагы катнашу өлешләре, пайлар), цифрлы финанс активлары, хисап чорына цифрлы валюта (1 гыйнвардан 31 декабрьгә кадәр) сатып алуға кагылышлы алыш-биреш буенча үз чыгымнары турында, шулай ук хатынының (иренең) һәм балигы булмаган балаларының чыгымнары хакында белешмәләр, әгәр мондый алыш-бирешләрнең гомуми суммасы хисап чорына кадәрге соңгы өч елда шушы затның һәм аның хатынының (иренең) гомуми керемнән артып китсә һәм әлегә алыш-бирешләрне башкару чыганақлары хакында.

6. Үз керемнәре, чыгымнары, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында дәрәс булмаган яисә тулы булмаган белешмәләр тапшырган җирле үзидарә органы депутатына, шулай ук хатынының (иренең) һәм балигы булмаган балаларының керемнәре, чыгымнары, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында белешмәләр, әгәр әлегә белешмәләрне бозуның җитди булмавы ачыкланса, түбәндәге җаваплылык чаралары кулланылырга мөмкин:

1) кисәтү;

2) җирле үзидарәнең сайланулы органы депутатын муниципаль берәмлекнең вәкиллеке органында, җирле үзидарәнең сайланулы органында вазыйфасыннан азат итү, аның вәкаләтләре чоры тәмамланганчыга кадәр, җирлек Советында вазыйфа биләү хокукынан мөхрүм итү;

3) даими нигездә вәкаләтләрне гамәлгә ашырудан азат итү, аның вәкаләтләре вакыты беткәнчегә кадәр даими нигездә вәкаләтләрен гамәлгә ашыру хокукынан мөхрүм итү.;

4) үз вәкаләтләре чоры туктатылганчы жирлек Советында, жирле үзидарәнең сайланулы органында вазыйфалар биләүне тыю;

5) вәкаләтләр вакыты тәмамланганчы даими нигездә вәкаләтләрен үтәүне тыю.

7. Депутатка, жирле үзидарәнең сайланулы органы әгъзасына, жирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи затына карата әлеге статьяның 6 пунктында күрсәтелгән җаваплылык чараларын куллану турында карар кабул итү тәртибе Татарстан Республикасы законы нигезендә муниципаль хокукый акт белән билгеләнә.

8. Даими нигездә үз вәкаләтләрен гамәлгә ашыручы депутат түбәндәгеләргә хокуклы түгел:

1) эшмәкәрлек эшчәнлегә белән шәхсән яки ышанычлы затлар аша шөгыйльләнергә;

2) коммерция яисә коммерциягә карамаган оешма белән идарә итүдә катнашырга, түбәндәге очраклардан тыш:

а) сәяси партия белән идарә итүдә, һөнәри берлек органы, шул исәптән жирле үзидарә органында, муниципаль берәмлекнең сайлау комиссиясе аппаратында төзелгән беренчел профсоюз оешмасының сайланулы органы тарафыннан түләүсез нигездә катнашу, башка иҗтимагый оешма, торак, торак-төзелеш, гараж кооперативлары съездында (конференциясендә) яисә гомуми җыелышында, күчемсез мөлкәт милекчеләре ширкәтендә катнашу;

б) коммерцияле булмаган оешма белән идарә итүдә (сәяси партия, һөнәри берлек органы, шул исәптән жирле үзидарә органында, муниципаль берәмлекнең сайлау комиссиясе аппаратында төзелгән беренчел профсоюз оешмасының сайлау органы тарафыннан, башка иҗтимагый оешманың, торак, торак-төзелеш, гараж кооперативларының гомуми җыелышында катнашу (конференция), түләүсез нигездә катнашу, Россия Федерациясе субъекты законында билгеләнгән тәртиптә Россия Федерациясе субъектының югары вазыйфаи затына (Россия Федерациясе субъекты дәүләт хакимиятенең югары башкарма органы җитәкчесенә) алдан белдерү кәгазе белән;

в) Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләре советында, башка муниципаль берәмлекләренең берләшмәләрендә, шулай ук аларның идарә органнарында жирлек мәнфәгатьләрен түләүсез нигездә тәкъдим итү;

г) жирлек исемнән оешманы гамәлгә куючы вәкаләтләрен гамәлгә ашыру тәртибен яисә муниципаль милектә булган акцияләр (устав капиталындагы өлешләр) белән идарә итү тәртибен билгеләүче муниципаль хокукый актлар нигезендә жирлекнең идарә органнарында һәм Ревизия комиссиясендә жирлек мәнфәгатьләрен түләүсез тәкъдим итү;

д) федераль законнарда каралган башка очраklar;

3) мөгаллимлек, фәнни һәм башка иҗат эшчәнлегеннән тыш бүтән түләүле эшчәнлек белән шөгыйльләнергә. Шул ук вакытта укытучылык, фәнни һәм башка иҗади эшчәнлек, әгәр Россия Федерациясенең халыкара шартнамәсе яисә Россия Федерациясе законнары белән башкасы каралмаган булса, чит ил дәүләтләре, халыкара һәм чит ил оешмалары, чит ил гражданны һәм граждандлыгы булмаган затлар акчалары хисабына гына финанслана алмый;

4) Россия Федерациясенең халыкара шартнамәсендә яисә Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса, чит ил коммерциячел булмаган хөкүмәтнеке булмаган оешмаларының һәм Россия Федерациясе территориясендә аларның структур бүлекчәләренең идарә органнары, попечительләр яисә күзәтү советлары, башка органнары составына керергә.

9. Даими нигездә вәкаләтләрне гамәлгә ашыручы жирле үзидарәнең депутат, сайланулы органы әгъзасы, жирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи заты граждандык, административ яисә җинаять эше буенча йә административ хокук бозу турындагы эш буенча яклаучы яисә вәкил (законлы вәкиллек очраklарыннан тыш) сыйфатында катнаша алмый.

11 статья. Депутат сорагы

1. Совет утырышларында депутат жирлек башлыгына, жирле үзидарэ органнары житэкчелеренэ, Совет компетенциясенэ керэ торган мәсьәләләр буенча һәм үзенэ депутат эшчәнлегенэ мәсьәләләргә буенча Совет тарафыннан төзелә яисә сайлана торган башка органнар житэкчелеренэ запрос белән мөрәжәгать итәргә хокуклы.

2. Депутат гарызнамәсе язма яисә телдән формада кертелә һәм рәислек итүче тарафыннан игълан ителә.

3. Депутат таләбе жиберелгән орган яисә вазыйфаи зат аңа телдән жавап (Совет утырышында) яисә язма рәвештә аны алган көннән соң 15 көннән дә соңга калмыйча яисә Советта билгеләнгән башка срокта бирергә тиеш. Жавап депутат гарызнамәсе жиберелгән орган житэкчеләргә яисә аның вазыйфаларын вакытлыча башкаручы зат тарафыннан имзаланырга тиеш.

4. Сорау инициаторы гарызнамәдә куелган мәсьәләләрне карауда турыдан-туры катнашу хокукына ия. Аларны карау көне турында гарызнамә инициаторына алдан хәбәр ителергә тиеш, әмма тиешле орган утырышы көненә кадәр өч көннән дә соңга калмыйча.

12 статья. Депутатның мәгълүмат алу һәм тарату хокукы

1. Советның вазыйфаи затлары Советка кергән документлар белән депутатның Регламентында билгеләнгән тәртиптә тәэмин ителәр.

2. Депутатның үз эшчәнлегенә бәйле мәсьәләләр буенча мөрәжәгать итүендә дәүләт хакимияте органнарына, жирле үзидарэ органнарына, ижтимагый берләшмәләргә һәм оешмаларга күрсәтелгән органнарның, берләшмәләренә һәм оешмаларның вазыйфаи затлары кичектергесез (ө өстәмә материаллар алу кирәк булганда - мөрәжәгать алынган көннән алып 30 көннән дә соңга калмыйча) шушы мөрәжәгатькә жавап бирә һәм соратылган документларны яисә дәүләт сере булмаган белешмәләргә тапшыра.

3. Әгәр өстәмә тикшерү үткөрү яисә нинди дә булса өстәмә материалларны теркәү кирәк булса, әлегә статьяның 2 пунктында күрсәтелгән вазыйфаи затлар бу хакта үзләренә мөрәжәгать иткән Совет депутатына хәбәр итәргә тиеш.

4. Депутат массакуләм мәгълүмат чараларында үз эшчәнлегенэ мәсьәләләргә буенча чыгыш ясарга хокуклы.